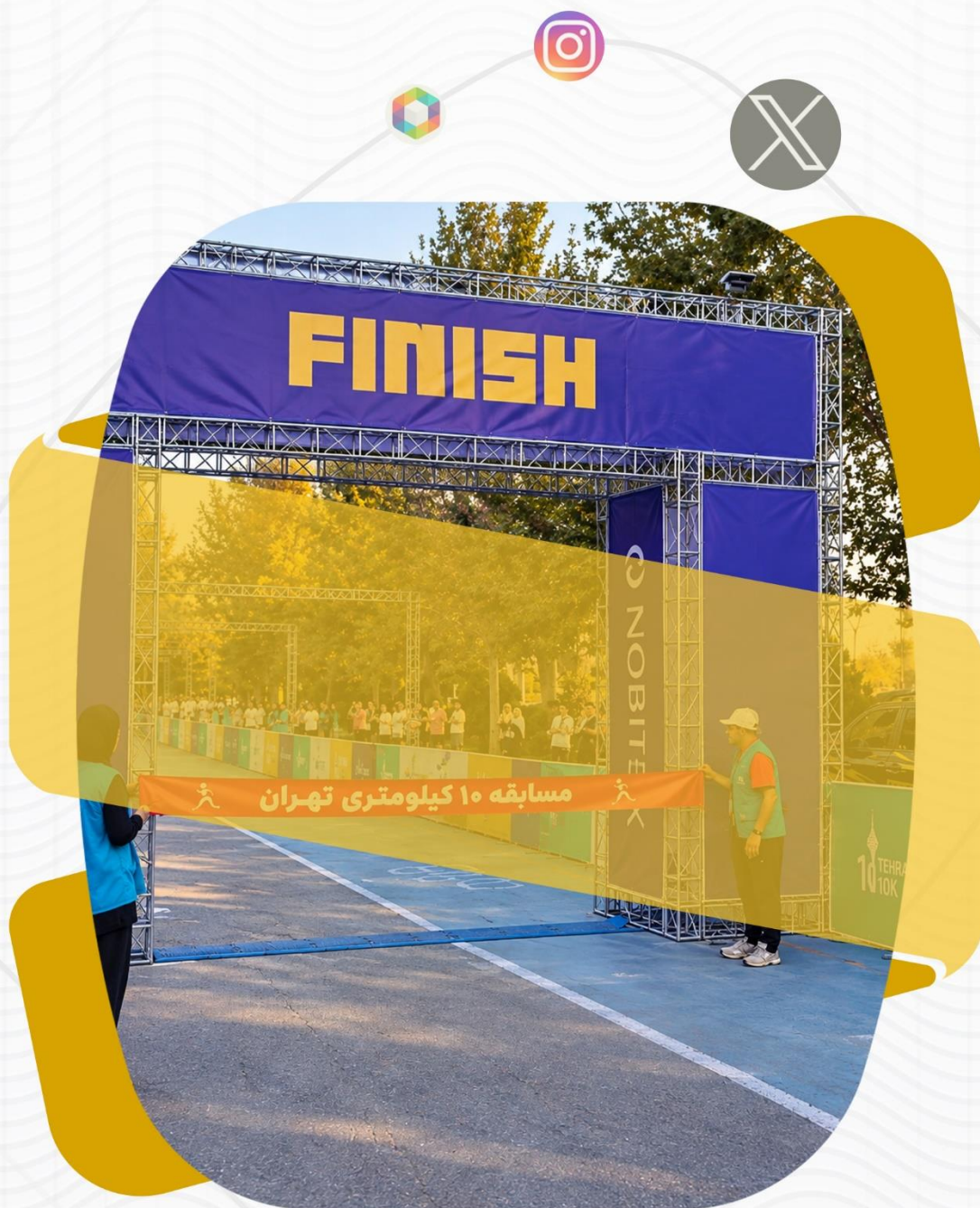

نمایش

تحلیل و بررسی رصدی واکنش‌ها به

"حاشیه‌های دوی ماراتن تهران"

شماره ۲۴

۲۹ شهریور ۱۴۰۵

الحمد لله رب العالمين

خلاصه مدیریتی

مسابقه دوی ۱۰ کیلومتر تهران که جمعه ۲۷ شهریور در بوستان ولایت با حضور حدود ۵۰۰ دهنده زن و هزار دهنده مرد و با مجوز رسمی شورای تامین استان تهران برگزار شد، به یکی از پرحاشیه‌ترین رویدادهای هفته تبدیل شد. برگزارکنندگان و مدیرکل ورزش و جوانان استان تهران با استناد به اخذ تعهد کتبی از شرکت‌کنندگان، توزیع روسری و رعایت گفته‌شده حدود ۹۵ درصدی شئونات، هرگونه کوتاهی را رد کردند؛ اما تصاویر و ویدیوهای منتشرشده از حضور شماری از دهنندگان زن بدون حجاب، روایتی متفاوت از سطح واقعی رعایت مقررات ارائه داد. حساسیت این حاشیه با هم‌زمانی برگزاری مسابقه با رزمایش «جان‌فدایان ایران» در نقطه دیگری از تهران دوچندان شد؛ هم‌زمانی که بخش قابل‌توجهی از فضای رسانه‌ای، آن را نیازمند شفاف‌سازی نهادهای مسئول دانست. دادستانی تهران در ادامه این حاشیه، علیه عوامل برگزاری اعلام جرم کرد و پرونده قضایی تشکیل شد. جریان‌شناسی محتوا نشان می‌دهد در حالی که جریان اصولگرا بر ناهماهنگی نهادی و لزوم پاسخگویی گسترده‌تر تاکید داشت و اصلاح‌طلبان از رعایت چارچوب قانونی توسط برگزارکنندگان دفاع کردند، رسانه‌های معاند تلاش کردند این رویداد را نشانه‌ای از شکاف میان روایت رسمی و واقعیت اجتماعی کشور معرفی کنند.

گزاره‌های راهبردی

۱. این حاشیه، همانند رویدادهای مشابه پیشین در کیش و کرمان، بار دیگر نشان داد رویدادهای ورزشی گروهی با حضور زنان، به دلیل حساسیت بالای موضوع پوشش، مستعد تبدیل شدن به کانون مناقشه رسانه‌ای هستند، حتی در صورت اخذ مجوز رسمی و پیش‌بینی‌های احتیاطی از سوی برگزارکنندگان.
۲. فاصله میان روایت رسمی برگزارکنندگان (رعایت ۹۵ درصدی) و تصاویر میدانی منتشرشده، مهم‌ترین عامل تشدید بی‌اعتمادی عمومی بود؛ فاصله‌ای که نشان می‌دهد آمار و توضیحات رسمی، به تنهایی برای اقناع افکار عمومی در چنین رویدادهایی کافی نیست.
۳. هم‌زمانی این رویداد با رزمایش جان‌فدایان، مستقل از قصد یا عدم قصد برگزارکنندگان، فرصتی برای طرح پرسش درباره هماهنگی میان دستگاهی در صدور مجوزهای عمومی در تهران فراهم کرد؛ نکته‌ای که فراتر از این مسابقه خاص، به یک مطالبه ساختاری بدل شده است.
۴. ورود سریع دادستانی و اعلام جرم علیه برگزارکنندگان، در حالی که از سوی برخی جریان‌ها به عنوان اقدامی به موقع ستوده شد، از سوی دیگران با مقایسه به سرنوشت پرونده مشابه ماراتن کیش، با تردید درباره میزان اثربخشی واقعی آن همراه بود.
۵. پوشش این رویداد توسط رسانه‌های بین‌المللی، بار دیگر نشان داد رویدادهای به‌ظاهر محلی و ورزشی مرتبط با پوشش زنان در ایران، به سرعت ظرفیت بازتاب و تفسیر در سطح جهانی را پیدا می‌کنند.

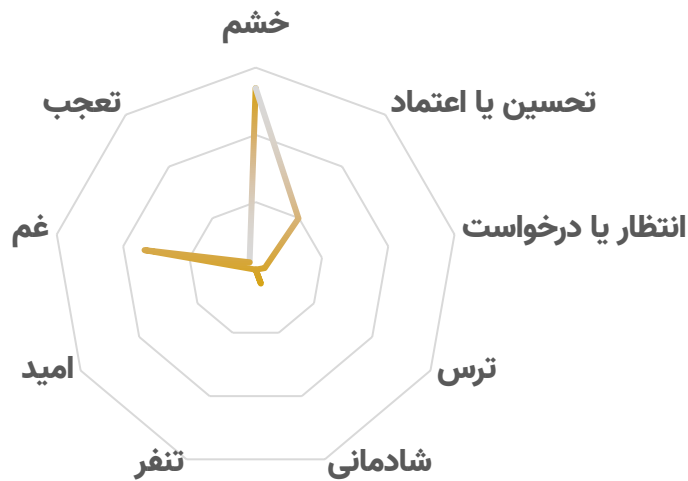
اهم خطوط پیام القایی و میزان مشارکت جریان‌ات سیاسی در مسائل جریان ساز

مشارکت	رویکرد	ریز مسئله	جریان سیاسی	مسئله
۴۵٪	انتقادی	رد ادعای رعایت ۹۵ درصدی شئون‌ات و توصیف تصاویر منتشرشده به‌عنوان سند هنجارشکنی سازمان‌یافته که با روایت رسمی برگزارکنندگان همخوانی ندارد	اصولگرا	دور روایت متضاد از میزان رعایت شئون‌ات در مسابقه
۳۰٪	حمایتی	دفاع از اقدامات برگزارکنندگان (اخذ تعهد کتبی، توزیع روسری، تذکر و جلوگیری از ورود متخلفان) به‌عنوان رعایت کامل چارچوب قانونی و مجوزهای صادرشده	اصلاح طلب	
۲۵٪	تخریبی	توصیف تصاویر منتشرشده به‌عنوان نماد شکست عملی سیاست حجاب اجباری و پیروزی مقاومت مدنی زنان	معاندین	

مشارکت	رویکرد	ریز مسئله	جریان سیاسی	مسئله
۵۰٪	انتقادی	توصیف این همزمانی به عنوان اقدامی مشکوک یا هدفمند برای به حاشیه بردن رزمایش و مطالبه شفاف سازی نهادهای مجوزدهنده	اصولگرا	همزمانی مسابقه با رزمایش جان فدایان ایران
۲۰٪	انتقادی	پذیرش کاستی در هماهنگی میان نهادی و تاکید بر نبود قصد یا برنامه ریزی عمدی برای تحت الشعاع قرار دادن رزمایش	اصلاح طلب	
۳۰٪	تخریبی	قاب بندی این همزمانی به عنوان نماد شکاف عمیق میان روایت رسمی نظام و واقعیت اجتماعی کشور	معاندین	

مشارکت	رویکرد	ریز مسئله	جریان سیاسی	مسئله
۴۰٪	حمایتی	استقبال از ورود دادستانی و مطالبه گسترش برخورد قضایی به نهادهای مجوزدهنده و مسئولان بالاتر، نه فقط برگزارکنندگان	اصولگرا	اعلام جرم دادستانی و مطالبه پاسخگویی نهادهای مجوزدهنده
۳۰٪	انتقادی	دفاع از تناسب واکنش قضایی با تخلف احتمالی، همراه با درخواست توجه همزمان دستگاه قضا به پرونده‌های مهم تر اقتصادی	اصلاح طلب	
۳۰٪	تخریبی	توصیف اعلام جرم به عنوان واکنشی نمایشی و بی اثر، با استناد به عدم بازدارندگی مشابه در ماجرای ماراتن کیش	معاندین	

تحلیل احساسات

خشم، احساس غالب این بازه است و فاصله محسوسی با سایر احساسات دارد. تمرکز بحث بر تصاویر منتشرشده، پوشش برخی شرکت‌کنندگان، ورود دادستانی و اختلاف درباره مسئولیت برگزارکنندگان، زمینه شکل‌گیری واکنش‌های تند را فراهم کرده است. در کنار آن، **غم** در رتبه دوم قرار دارد که بیشتر به فضای حسرت، سرخوردگی یا نگرانی از تکرار کشمکش‌های اجتماعی بازمی‌گردد. **تحسین یا اعتماد** نیز نشان‌دهنده وجود یک بخش قابل‌توجه از پیام‌هایی است که از موضع یا رفتار یک طرف ماجرا حمایت کرده‌اند. در لایه میانی، **شادمانی**، **تعجب** و **انتظار یا درخواست** قرار دارند؛ بنابراین واکنش‌ها عمدتاً معطوف به ابراز احساس و موضع بوده و کمتر به مطالبه مشخص یا نگاه آینده‌نگر تبدیل شده‌اند. **ترس**، **تنفر** و **امید** هر سه صفر ثبت شده‌اند و در داده مورد بررسی سهمی نداشته‌اند. ترکیب **خشم بالا با غم قابل‌توجه** نشان می‌دهد حاشیه‌ماراتن در این بازه بیش از آنکه یک موج صرفاً سرگرم‌کننده یا ورزشی باشد، به بستری برای بیان نارضایتی، سرخوردگی و تقابل روایت‌ها تبدیل شده است.

رویکرد انتشار محتوای کاربران

هجمه

۱. توصیف تصاویر منتشرشده از مسابقه به عنوان **نماد شکست کامل سیاست حجاب اجباری و پیروزی مقاومت مدنی زنان در برابر ساختار حاکمیتی.**
۲. قاب بندی هم زمانی مسابقه با رزمایش جان فدایان به عنوان **سند شکاف غیرقابل انکار میان روایت رسمی نظام و واقعیت اجتماعی کشور.**
۳. توصیف اعلام جرم دادستانی به عنوان **واکنشی نمایشی، بی اثر و صرفاً برای حفظ ظاهر اقتدار، نه اراده واقعی برای تغییر روند.**

انتقاد

۱. پرسش از چرایی صدور مجوز رسمی برای رویدادی که در عمل با تصاویر منتشرشده همخوانی نداشت و **مطالبه شفافیت درباره فرآیند نظارت پیش از برگزاری.**
۲. انتقاد از **فقدان هماهنگی میان دستگاهی** که به هم زمانی این مسابقه با رزمایش جان فدایان انجامید و مطالبه اصلاح رویه صدور مجوز برای رویدادهای عمومی در تهران.
۳. پرسش از اولویت بندی دستگاه قضایی و **مطالبه توجه متناسب به سایر پرونده های مهم اقتصادی، در کنار پیگیری این پرونده مشخص.**

دفاع و

۱. دفاع از اقدامات برگزارکنندگان (اخذ تعهد کتبی، توزیع روسری، تذکر و جلوگیری از ورود برخی افراد) به عنوان **رعایت کامل و مسئولانه چارچوب قانونی.**
۲. تقدیر از **ورود سریع دادستانی و اعلام جرم به عنوان نشانه کارآمدی و حساسیت دستگاه قضایی** نسبت به رعایت قانون در رویدادهای عمومی.
۳. تاکید بر اینکه **اکثریت قاطع شرکت کنندگان شئونات را رعایت کردند** و انتشار گزینشی برخی تصاویر، تلاشی هدفمند برای تخریب این رویداد ورزشی بوده است.

بسترهای جریان ساز فضای مجازی

تویتر

ایکس سیاسی‌ترین بستر است و جریان معاند و حساب‌های مخالف در آن حضور پررنگی دارند؛ در مقابل، حساب‌های اصولگرا نیز تلاش کرده‌اند **روایت خود را تثبیت کنند**. محتوای پرتکرار، تحلیلی و احساسی است و هشتگ‌هایی مانند #زن-زندگی-آزادی، #جانفدایان و #حجاب-اجباری در دو سوی مناقشه قرار گرفته‌اند. **هجمه مستقیم به مسئولان و طرح پرسش درباره چرایی صدور مجوز** نیز از ویژگی‌های این بستر است. در نتیجه، ایکس بیش از آنکه محل انتقال خبر باشد، به محل تفسیر سیاسی رویداد تبدیل شده است.

تلگرام

تلگرام ترکیبی از کارکرد خبررسانی سریع (در کانال‌ها) و واکنش خام و بی‌واسطه (در گروه‌ها) را در این پرونده نشان داد. کانال‌های خبری، صرف‌نظر از گرایش سیاسی، به سرعت خبر اعلام جرم دادستانی را بازنشر کردند؛ اما **آنچه تلگرام را متمایز کرد، فضای گروه‌های گفت‌وگو بود**، جایی که هم واکنش‌های خشمگینانه گروه‌های مذهبی نسبت به اصل رویداد و هم لحن طنزآمیز و انتقادی گروه‌های عمومی‌تر نسبت به اولویت‌بندی دستگاه قضایی، به‌طور هم‌زمان و بدون واسطه رسانه‌ای در جریان بود؛ ویژگی‌ای که **تلگرام را به دقیق‌ترین بازتاب‌دهنده واکنش خام و فیلترنشده کاربران عادی، فراتر از موضع رسمی رسانه‌ها، تبدیل کرد**.

اینستاگرام

اینستاگرام بیشتر در اختیار روایت‌های مخالف، صفحات خبری و فعالان اجتماعی قرار گرفته و **محتوای تصویری و احساسی سهم بیشتری دارد**. عکس‌ها و ویدیوهای زنان شرکت‌کننده، همراه با بازنشر روایت‌های رسانه‌هایی مانند ایندپندنت فارسی و رادیو فردا، باعث شده **تصویر میدانی زودتر از توضیحات رسمی در افکار عمومی تثبیت شود**. مقایسه تهران با ماراتن کرمان و کیش نیز عمده‌تا از مسیر همین محتوای بصری و روایی دنبال شده است.

ایتا

ایتا در این پرونده **یک‌دست‌ترین و خبرمحورترین بستر بود**. محور غالب، بازنشر تقریباً یکسان خبر اعلام جرم دادستانی در ده‌ها کانال با مخاطب گسترده بود، همراه با تحلیل‌هایی که مسیر «فرهنگ زدایی» را از ماراتن کیش تا بوستان ولایت تهران ترسیم و نسبت به سرایت این الگو به شهرهای دیگر هشدار می‌دادند. **لحن غالب این بستر، مطالبه‌گر و معطوف به برخورد قضایی بود**.